

Siūlymas dėl Pergalės gatvės pavadinimo pakeitimo į Dovydo Davidovo gatvę

Pagrindimas

Skuodo miesto **Pergalės gatvė** – tai sovietmečiu suteiktas pavadinimas, neturintis tiesioginės istorinės sąsajos su vietos bendruomenės praeitimi ar reikšmingais asmenimis. Gatvė jungiasi su **Jono Basanavičiaus gatve**, kurioje tarpukariu gyveno **Davidas (Dovydas) Davidovas** – vienas iškiliausių Skuodo miestiečių, spaudos, švietimo ir visuomenės veikėjų, pirmosios Skuodo savivaldybės vadovas (vykdomojo komiteto pirmininkas), spaustuvs „Pažanga“ įkūrėjas bei tautinio atgimimo rėmėjas.

Šioje pat sankryžoje, prie Basanavičiaus ir dabartinės Pergalės gatvių kampo, stovėjo ir **mūrinė Skuodo sinagoga** – vienas svarbiausių buvusios žydų bendruomenės centrų, sunaikintas per Antrąjį pasaulinį karą. Taigi, būtent šioje miesto vietoje **koncentruojasi dvi reikšmingos atminties linijos**:

- Skuodo žydų bendruomenės istorija,
- Dovydo Davidovo – vieno iš jos narių ir miesto kultūros kūrėjų – veikla.

Pervadinant Pergalės gatvę į **Dovydo Davidovo gatvę**, būtų:

1. **Pašalintas ideologiškai sovietinis pavadinimas**, neturintis ryšio su vietos istorija.
2. **Atkurtas istorinės atminties tęstinumas**, įprasminant Skuodo žydų kultūrinį paveldą ir žmogų, kuris tiesiogiai prisidėjo prie miesto raidą formavusių įvykių.
3. **Pagerbtas spaudos ir švietimo mecenatas, lietuviybės rėmėjas bei pirmosios vietos valdžios organizatorius**, kurio gyvenimas ir veikla liudija apie taikų tautų bendradarbiavimą, miestietiškos kultūros brandą ir humanistinę laikyseną.

Šis sprendimas būtų ne tik simbolinis, bet ir **pilnavertis istorinio teisingumo atkūrimo veiksmas** – grąžinantis Dovydo Davidovo vardą į jo gyvenimo ir veiklos vietą.

Siūlomas sprendimas

Skuodo rajono savivaldybės tarybai svarstyti:

Pervadinti Skuodo miesto Pergalės gatvę į Dovydo Davidovo gatvę, pagerbiant spaustuvininką, verslininką, visuomenės veikėją ir pirmosios Skuodo savivaldybės pirmininką Dovydą (Davidą) Davidovą (1867–1941), gyvenusį J. Basanavičiaus gatvėje, netoli šios gatvės sankryžos su Pergalės gatve, buvusios Skuodo sinagogos kaimynystėje.

Priežastys

1. Davido Davidovo pagrindiniai nuopelnai Skuodo miestui

- **Spaudos ir kultūros veikėjas:**
1911 m. Skuode įkūrė spaustuovę „Progress“ (vėliau pavadintą „Pažanga“) ir popieriaus–kanceliarinių prekių parduotuovę, vadintą „Dovydyne“. Tai buvo viena pirmųjų spaustuvių Žemaitijos regione, kurioje buvo spausdinami afišos, atsišaukimai, atvirukai, kalendoriai bei lietuviški leidiniai.

- **Lietuviškos spaudos rėmėjas ir knygnešystės rėmėjas:**
Kilęs iš šeimos, kuri dar spaudos draudimo metais padėjo platinti lietuviškus leidinius, o pats D. Davidovas buvo vienas pirmųjų Skuodo krašte, prenumeravusių legalius lietuviškus laikraščius po 1904 m. draudimo panaikinimo. Jis organizavo lietuviškas paskaitas, skatino spaudos sklaidą.
- **Skuodo savivaldos kūrėjas:**
1918 m. lapkričio 29–30 d. išrinktas į pirmąją Skuodo tarybą ir tapo jos VYKDOMOJO komiteto pirmininku – faktiškai pirmuoju Skuodo valsčiaus vadovu. Būtent jo iniciatyva miestelyje buvo sutvarkyta administracija ir užmegzti ryšiai su Kaunu bei plk. Povilu Plechavičiumi, organizavusiu Lietuvos ginkluotąsias pajėgas Žemaitijoje.
- **Humanistas ir visuomenės veikėjas:**
Padėjo išgelbėti Skuodo gyventojus nuo bado po Pirmojo pasaulinio karo – sustabdė vokiečių kariuomenės mėginimą išvežti rekvizuotus javus. Rėmė skautų judėjimą, dovanojo knygų, padėjo įsteigti žydų mokyklą, kurioje įvedė lietuvių kalbos mokymą.
- **Lietuvybės rėmėjas:**
Spausdino atvirukus ir paveikslus su tautiniais šūkiais bei Vyties simbolika 1919 m., kai krašte dar tvyrojo politinis neapibrėžtumas. Tai liudija jo drąsą ir aiškią paramą Lietuvos valstybingumui.
- **Verslininkas ir modernios kultūros skleidėjas:**
Jo parduotuvėje buvo galima įsigyti laikrodžių, rašymo reikmenų, plokštelių ir net gramfonų – tai buvo kultūros ir pažangos centras Skuodo mieste tarpukariu.
- **Tragiška likimo pabaiga:**
1940 m. sovietų valdžia nacionalizavo jo įmonę, o 1941 m. vasarą, būdamas 75 metų, Davidas Davidovas buvo sušaudytas kartu su kitais Skuodo žydais.

2. Kodėl verta suteikti gatvei Davido Davidovo vardą

- **Istorinė reikšmė Skuodo raidai:**
D. Davidovas buvo vienas svarbiausių tarpukario Skuodo veikėjų – spaudos leidėjas, visuomenininkas ir pirmosios vietos savivaldos vadovas. Jo veikla žymi miesto perėjimą iš carinės į nepriklausomą Lietuvos valstybės epochą.
- **Kultūrinis indėlis:**
Jis padėjo formuoti vietinei spaudos, švietimo ir prekybos infrastruktūrai, prisidėjo prie lietuviškos raštijos stiprinimo Žemaitijoje. „Dovydinė“ tapo simboliu kultūrinės pažangos tašku Skuode.
- **Tautų sugyvenimo ir bendradarbiavimo simbolis:**
Davidas Davidovas – žydų tautybės, bet nuoširdžiai dirbęs lietuvių labui, palaikęs lietuviybės idėjas ir vienijęs bendruomenes. Jo pavyzdys rodo, kad Skuodo istorija buvo daugiatautė, paremta abipuse pagarba ir bendru darbu.
- **Atminimo skola miesto istorijai:**
Gatvės pavadinimas jo vardu įamžintų ne tik konkretaus žmogaus, bet ir visos sunaikintos Skuodo žydų bendruomenės atminimą. Tai būtų pagarbos ženklas miesto kultūros ir verslo tradicijoms, kurios buvo brutaliai nutrauktos 1941 m. tragedijoje.

- **Moralinė ir edukacinė vertė:**
D. Davidovo vardas skatintų visuomenę pažinti vietos istoriją, prisiminti žmones, kūrusius Skuodo tapatybę, ir ugdytų pagarbą bendradarbiavimui bei tolerancijai.

Naudoti šaltiniai:

- „Apžvalga“, 1937 m., Nr. 5, *Pavyzdingas visuomenės veikėjas*
- Gediminas Kulikauskas, *Lietuvio kodas*, 2018
- Tomas Petreikis, *Regioninės knygos kultūra Žemaitijos knygos 1905–1944 m. pavyzdžiu*, 2014
- „Klaipėdos žinios“, 1924 m. rugsėjo 9 d.
- „LTSR prekybos liaudies komisariato nacionalizuotų prekybos įmonių sąrašas“, 1941
- Petras Jurgėla, Paulius Jurkus, *Gen. Povilas Plechavičius*, Niujorkas, 1978
- Naudota ir autoriaus Prano Šarpnickio parengta istorinė apybraiža „Dovydinė – Davidas Davidovas“ (Skuodo krašto istorijos ciklas, 2025).

Pagarbiai

PRANAS ŠARPNICKIS

Žurnalistas, tinklaraštininkas (<https://skuodokrastas.wordpress.com/>)

+37069877523